

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

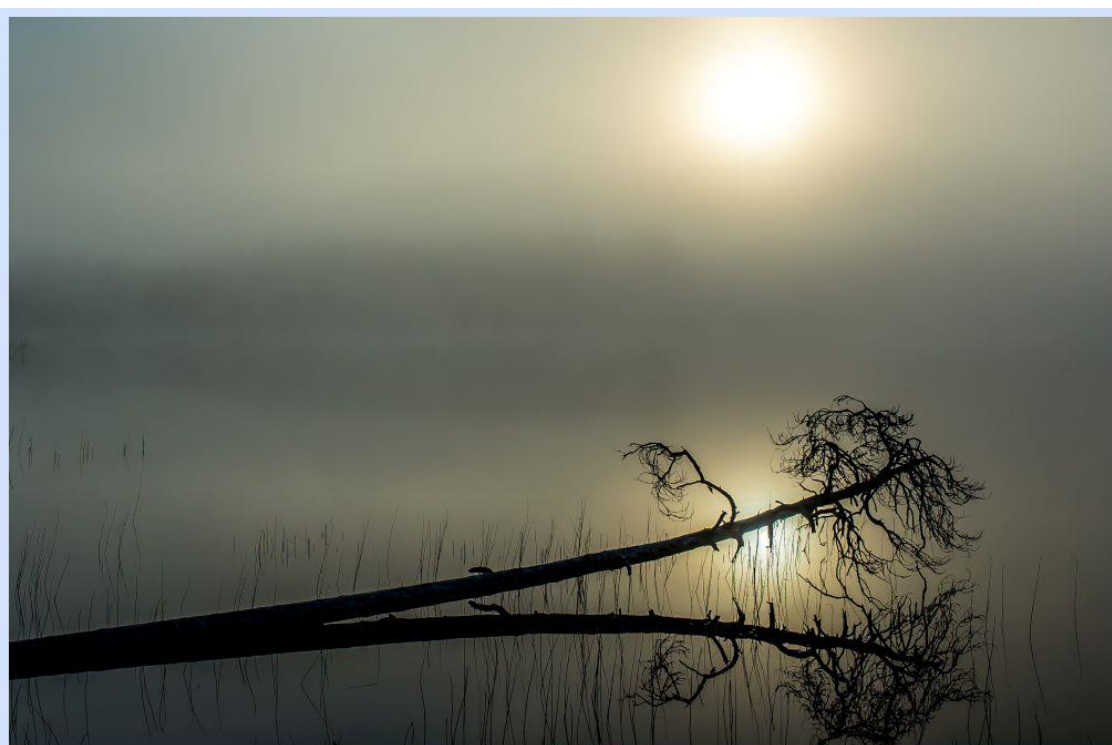
Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

TOKAT-hankkeen sidos- ja kohderyhmätapaaminen sekä kenttäretki

Tiivistelmä

TOKAT-hanke järjesti syyskuun alussa (2.9.- 3.9.2015) hankkeen ensimmäisen sidos- ja kohderyhmätapaamisen. Kenttäretken muodossa toteutettu verkostotapaaminen havaittiin erinomaiseksi yhteistyömenetelmäksi jo POROT-hankkeessa. Kenttäretki suuntautui poronhoitoalueen eteläisimpiin osiin Pudasjärvellä, Hyrynsalmella, Suomussalmella ja Kuusamossa. Retkellä tutustuttiin alueen poronhoitoon ja muuhun maankäyttöön liittyviin erityispiirteisiin ja pohdittiin, miten poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittaminen alueella voisi parhaiten onnistua. Matkan aikana tutustuttiin myös porotalouteen ja maankäyttöön liittyviin tietoaaineistoihin ja niiden käyttöä helpottamaan tehtyihin sähköisiin palveluihin. Tapaaminen antoi myös osapuolille mahdollisuuden verkostoitua eri tahojen kanssa. Kenttäretken yhteydessä järjestettiin myös hankkeen ohjausryhmän kokous.

Matkalla yövyttiin Hossan retkeilyalueella (kuvat 1 ja 2), missä kuultiin mm. suunnitellusta Hossan kansallispuistohankkeesta. Tapaaminen mahdollisti myös vapaat keskustelut hankkeen aihepiirin eri toimijoiden kesken, ja keskusteluista saatiin hyviä eväitä hankkeen toteuttamisen avuksi, ja pystyttiin suuntaamaan katsetta jo varsin pitkälle tulevaisuuteen.

Kuva 1. Hossan retkeilyalue komeine maisemineen ja matkailurakenteineen tarjosi hienon ympäristön TOKAT-hankkeen tapaamiselle. Alueen kauniin luonnon ympäröivät palvelut mahdollistivat liki 40 hengen majoittamisen ja ruokailut.

Retken ohjelma

2.9. Keskiviikko

8.00	Lähtö Rovaniemeltä hotelli Scandicin edestä
10.00	Saapuminen Pudasjärvelle, Neste Oilin huoltoasemalta porukkaa kyytiin
10.00 – 12.00	Kollajan allas, turvesuokohde, suunniteltu reitti ks. kartat Kohdetta esittelevät: - Aaro Horsma, PVO-vesivoima Oy - Lauri Oinas-Panuma, Kollajan plk poroisäntä
12.00	Lounas, Jukolan Pirtti, Pudasjärvi
13.00	Lähtö kohti Hyrynsalmea
14.45	Kahvit Hyrynsalmen SEO-asemalla
15.00	Kivivaaran – Peuravaaran tuulivoimakohde Kohdetta esittelevät: - Olli-Matti Tervaniemi, Laatumaa - Ari Junttila, Hallan plk poroisäntä
16.30	Lähtö kohti Hossaa
18.10	Saapuminen Jatkonsalmelle, majoittuminen (Pääpirtti ja Teräväpää)
19.00	Ruokailu
20.00 -	Saunomista, tulilla istuskelua, keskustelua...

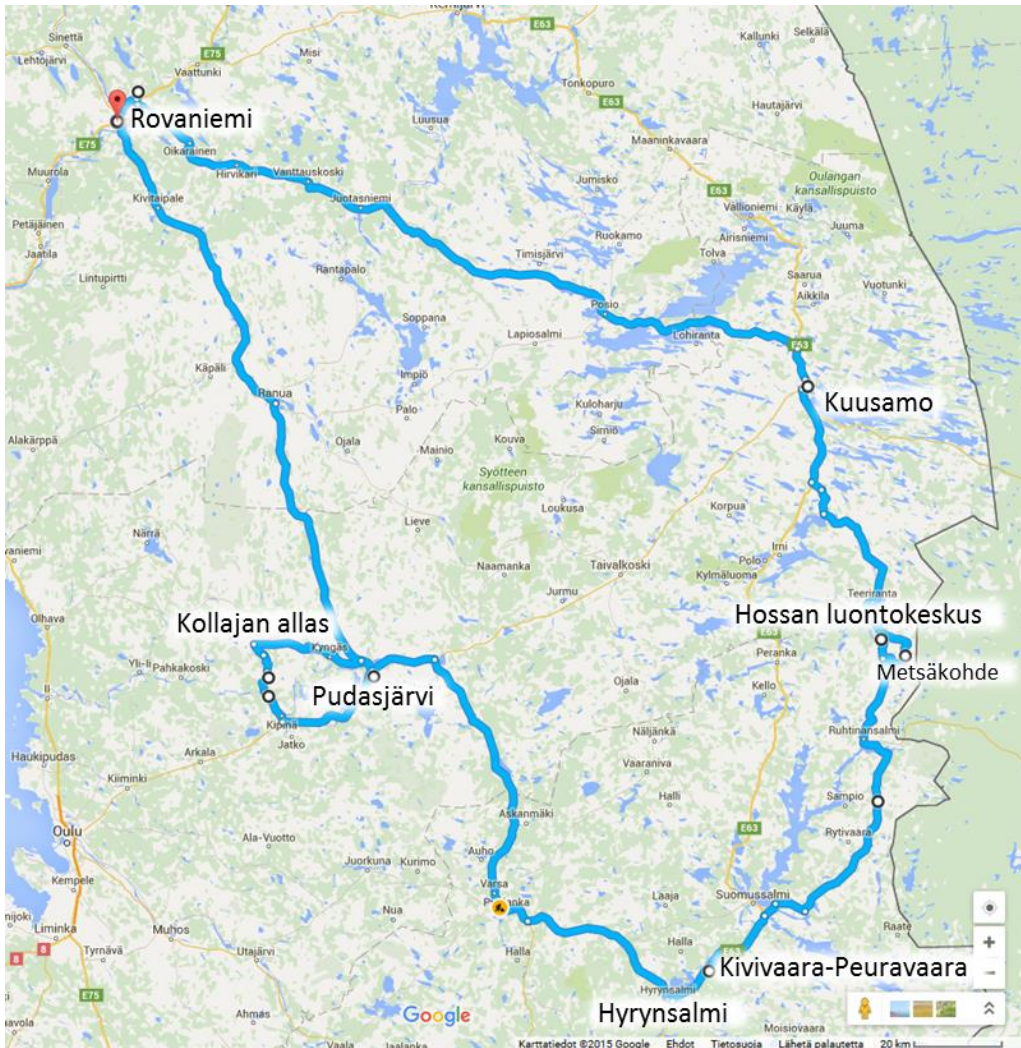
3.9. Torstai

8.15	Siirtyminen Hossan Luontokeskukseen, aamiainen
9.00	Ohjausryhmän kokous Tutustuminen luontokeskuksen toimintaan
10.00	Hossan kansallispuistoaloite ja sen merkitys poronhoidolle Esitys ja keskustelu - kansallispuistoaloite: Asta Tolonen, Suomussalmen kunnanjohtaja - Juha Paasovaara, Hossa-Irnin plk poroisäntä - Heikki Juntunen tai Hannu Tolonen, Metsähallitus
11.00	Siirtyminen metsäkohteelle - Juha Paasovaara, Hossa-Irnin plk, poroisäntä - Heikki Juntunen tai Hannu Tolonen, Metsähallitus
12.30	Lähtö kohti Kuusamo
13.30	Lounas Kuusamossa
14.30	Lähtö kohti Rovaniemeä
17.00	Rovaniemi

Keskiviikko, 2.9.2015

Siirtyminen Rovaniemeltä Pudasjärvelle

Aluksi siirryttiin tilausbussilla Pudasjärvelle, mistä mukaan tuli lisää osallistujia, mm. Kollajan paliskunnan poromiehiä ja Pohjolan Voima Oy:n edustaja Aaro Horsma, joka oli lupautunut esittelemään altaan toteutussuunnitelmaa. Koska suunnitellut käyntikohteet sijaitsivat melko pitkien matkojen päässä toisistaan (kuva 2), suunniteltiin ohjelma siten, että siirtymisten aikana kuultiin eri asiantuntijoiden esittelyitä ja näkemyksiä aihepiiristä ja tulevista kohteista. Pikaisten tervetulosanojen jälkeen ääneen päästettiin Jukka Nykänen Itä-Suomen yliopistosta (kuva 3). Hän kertoi suunnitellun Kollajan altaan vaikutuksista paliskunnan poronhoidolle sekä alueella tehtävästä porojen laitumia ja liikkeitä selvittelevästä tutkimuksesta. Hanke alkoi maaliskuussa 2015 ja kestää 12 kuukautta. Yhteisrahoitteisen hankkeen päärahoittajana on Pohjolan Voima, muina osapuolinaan Itä-Suomen yliopisto ja Kollajan paliskunta. Tulokset julkaistaan yhteisessä seminaarissa ja raporttimuodossa sidosryhmien käyttöön.

Kuva 2. Kenttäretken matkareitti ja tärkeimmät vierailukohteet. Erityisiä maastokohteita esittelyineen olivat Kollajan suunniteltu tekoallasalue, Kivivaara-Peuravaaran suunniteltu tuulivoimapuisto ja Hossan alue kansallispuisto-suunnitelmineen sekä metsäkohteineen. Ruokailut oli järjestetty Pudasjärven keskustassa, Hossan luontokeskuksessa sekä Kuusamon keskustassa. Kahvit nautittiin Hyrynsalmella, ja matkan aikana yövyttiin yksi yö Hossan luontokeskuksen lähellä sijaitsevalla Jatkonsalmella.

Poronhoito on kokonaisvaltaisesti luonnonresursseja hyödyntävä maankäyttömuoto; se on sosiaalisesti kestävä ja yksi pohjoisen maaseudun elinvoiman tukipilareista. Kollajan paliskunta on poronhoitoalueen rajalla yksi Suomen eteläisimmistä palkisista. Paliskunnan suurin sallittu eloporojen lukumäärä on 1100 poroa. Toiminta on vireää ja noin 70 osakkaan joukosta kolme taloutta saa päätulonsa poronhoidosta. Lisäksi useat perheet saavat merkittävää sivutuloa. Poronhoito on ollut myös monelle nuorelle aikuiselle syy jäädä kotiseudulleen asumaan.

Toteutuessaan tekoallas kanavineen halkaisisi Kollajan paliskunnan kahtia. Poromiesten yleinen mielipide on, että altaan toteutuminen heikentäisi merkittävästi porotalouden edellytyksiä: veden alle jäisi huomattava osa tärkeistä vasomis- ja laidunalueista, kanavat ja mahdollisesti myös itse tekoallas hukuttaisi uimaan lähteneitä poroja ja nämä altaan rakenteet toimisivat porojen luonnollisen laidunkierroon estäjinä. Pahimpana uhkakuvana on esitetty, että altaan toteutuessa koko paliskunnan toimintaedellytykset häviävät.

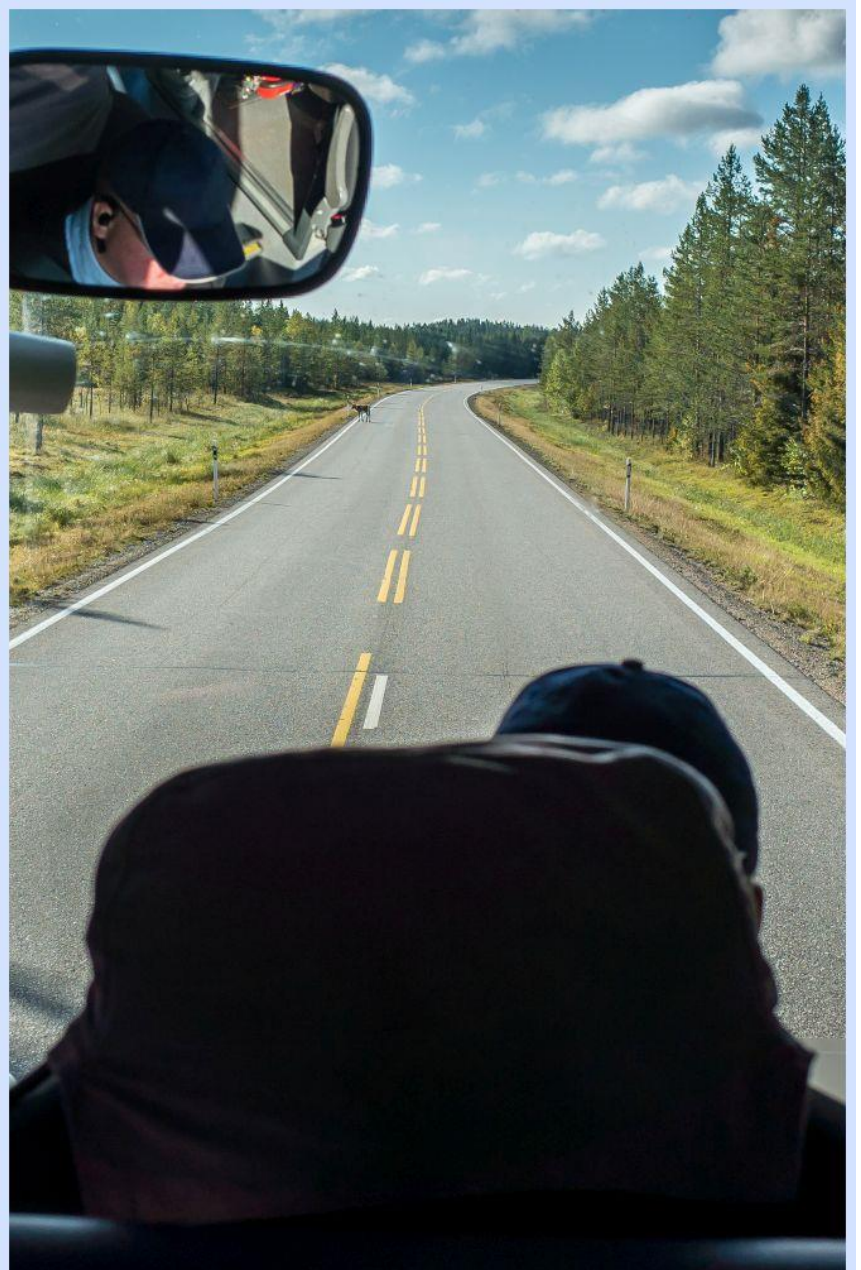
Tutkimuksen tavoite on selvittää ja arvioida suunnitteilla olevan Kollajan altaan vaikutusta poronhoitoon. Tutkimus pyrkii kartoittamaan nykytilan ja mallintamaan ekologisten ja geospaatialisten menetelmien avulla tulevaisuuden skenaarioita, jos allas rakennetaan. Ilma- ja satelliittikuvien avulla saadaan kartoitettua alueen kasvillisuus ja porojen laitumet.

Porojen liikkeitä seurataan GPS-pantojen avulla vuoden 2015 kevästä loppuvuoteen. Perusdatan keräävät ne 20 poroa, joilla on kaulassaan tutkimushankkeelle hankittu Trackerin GPS-poropanta. Paliskunnan poromiesten omien pantojen sijaintitiedot saadaan myös tutkimuskäyttöön. Pantojen avulla saadaan hyvä kuva tutkimusporojen liikkeistä sulan maan aikaan. Talvella porot kootaan kotiruokintaan.

Esitys herätti keskustelua mm. tutkimuksen maastoseurannan ajallisen jakautumisen riittävydestä. Loppuisiko seuranta liian aikaisin, kun porot eivät olisi vielä siirtyneet talvilaidunalueille? Esille nousi myös huoli vuosien välisten erojen riittävästä huomioimisesta.

Kuva 3. Itä-Suomen yliopiston tutkija Jukka Nykänen kertoi alueella tehtävästä Pohjolan Voiman ja Kollajan paliskunnan yhteisestä porojen laitumiin ja liikkumiseen keskittyvästä tutkimuksesta. Tutkimuksen toteuttaa Itä-Suomen yliopisto. Matkan aikana hyödynnettiin siirtymätaipaleet antamalla puheenvuoroja alueen eri toimijoille ja asiantuntijoille. Mahdollisuuksien mukaan pyrittiin myös kannustamaan keskustelua erilaisten ristiriitatilanteiden tunnistamiseksi ja hakemaan ratkaisuja niiden selvittämiseksi.

Kuva 4. Retken varrella jouduttiin jarruttelemaan tuon tuostakin tiellä liikkuvien porojen takia.

Kuva 5. Lisää matkalaisia poimittiin kyytiin Pudasjärveltä.

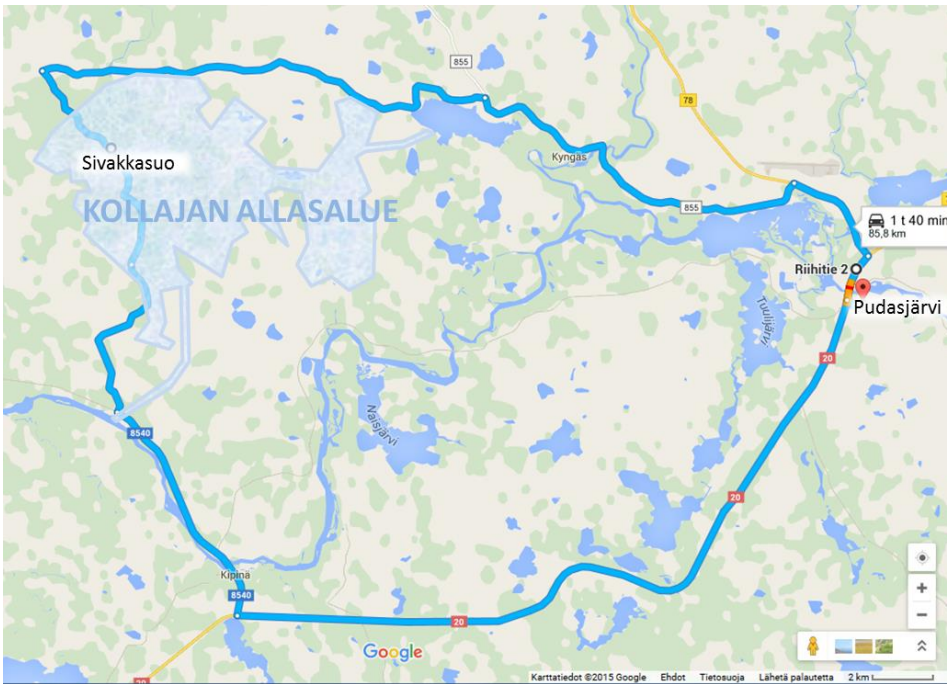
Kuva 6. Panu Kontio Suomen ympäristökeskuksesta toivotti hankkeen edustajan ominaisuudessa kaikki Pudasjärveltä bussiin nousseet tervetulleiksi ja jakeli seuraavat puheenvuorot matkalla Kollajan suunnitellulle allasalueelle.

Kuva 7. Bussista oli hyvä näkymä mm. seutua halkovalle lijoelle. Tässä ylitetään Kipinänkosket.

Kollajan suunniteltu allasalue

Kollaja-hankkeessa on selvitetty tekojärven ja voimalaitosten rakentamista lijoen vaikutusalueelle. Hanke muuttaisi maa- ja vesialueen nykytilaa useiden kymmenien neliökilometrien alueella. Vaikutukset ovat hyvin monitahoisia. Tekojärven toteutus muuttaisi maankäytön täydellisesti yli 50 km² alueella. Hankealueen merkittävimmät luonnonarvot liittyvät pienvesistöihin. Altaan alueella on mm. kuusi loma-asuntoa tai metsästysmajaa. Uusi vesialue tarjoaisi tulevaisuudessa mahdollisuuksia monipuoliseen virkistykseen. (Kuvat 7 ja 8.)

Kuva 8. Kollajan suunnitellun allasalueen sijainti ja kenttäretken ajoreitti alueen läpi.

Suurin osa Suomen vesivoimatalouteen soveltuvista jokireiteistä on valjastettu. Myös Kollajan paliskunnan halkaiseva lijoki on alajuoksultaan viiden rakennetun voimalaitoksen ja latvavesiltään kahden voimakkaasti säännöstellyn järven muokkaama. Uusia massiivisia vesistöjärjestelyjä ei lijoella eikä muuallakaan Suomessa ole aikoihin nähty, sillä vuonna 1987 voimaan tullut koskiensuojelulaji käytännössä estää vesivoiman lisärakentamisen ja pyrkii suojelemaan vielä vapaina virtaavia koskia.

Potentiaalia vesivoiman lisärakentamiselle löytyy lijoellakin. Pohjan Voima on selvittänyt, että ohjaamalla Kollajan kohdalla osa lijoen kevään tulvavesistä rakennettavaan tekoaltaaseen, saadaan kaivattua veden varastotilaa, eikä alapuolisten voimalaitosten tarvitse turvautua nykyiseen malliin ohjuoksutuksiin. Käytännössä alueelle muodostuisi noin 45 neliökilometrinen tekojärvi. Sen yhdistäisi lijoen vesistöön kaksi kanavaa, joiden yhteispituus olisi noin kuusi kilometriä. Tekojärvi peittäisi alleen laajoja asumattomia alueita, valtaosin alavia ojitettuja suoalueita, metsätalousmaata ja turvetuotantoalueita.

Suunnitelmien mukaan Kollajan tekojärveä käytettäisiin vesivarastona osalle lijoen tulvavesiä. Tekojärveä säännösteltäisiin säännöstelypatoon rakennettavan Kollajan voimalaitoksen avulla. Samalla lijoen voimatalouden perusongelmat helpottuisivat, esimerkiksi tulvavesien ohjuoksutus voitaisiin tehdä helpommin allasta hyödyntäen, ja voimalaitosten käyttö tehostuisi. Vesivaraston ansiosta myös alajuoksulla sijaitsevat voimalaitokset saataisiin tehokkaampaan käyttöön silloin, kun sähköä tarvitaan enemmän, eli allas lisäisi säätövoiman tuotantoa: tasaista energiavirtaa jauhavan ydinvoiman vastapainoksi tarvitaan yhä enemmän säätövoimaa, mihin tarkoitukseen vesivoima sopii erinomaisesti. Säätövoiman tarve kasvaa myös tuuli- ja aurinkovoiman lisäämisen seurauksena.

Kollajan altaan suunnittelun aikana on tehty ympäristöselvityksiä ja keskusteltu eri osapuolten kanssa. Myös luontoarvot on pyritty ottamaan huomioon. Tehtyjen mallinnusten mukaan Kollajan rakentaminen säilyttäisi koskiluonnon ominaispiirteet, eikä vaarantaisi kalojen ja muiden eliöiden elinoloja. Vaelluskalojen palauttaminen lijokeen ei estyisi altaan vuoksi. Vuosittain toistuvan tulvan alue pienisi olennaisesti. Yli 120 asuntoa tai loma-asuntoa ja 38 neliökilometriä maa- ja metsätalousmaata vapautuisi tulvasta. Kesällä lijoen ns. luonnonuoman virtaama vähenisi noin 20 %. Talvella joen virtaus vähenisi eniten: sinne ohjataan vettä 15 m³ sekunnissa.

Kollaja-hanke aiheuttaisi kiistatta haittaa porotaloudelle. Tekojärvi veisi Kollajan paliskunnan noin 1 000 neliökilometrinen alueesta vain neljä prosenttia, mutta sen haitta muodostuisi pinta-alan menetystä suuremmaksi. Tekojärvi katkaisisi porojen kulkureittejä laidunalueiden välillä. Suunnitellun altaan alueella on myös tärkeitä vasomisalueita. Veden alle jäisi mm. nyt turvetuotannossa olevia alueita (kuva 9), joiden heinittyminen olisi ilman allasta jatkossa hyödyksi porojen laidunnuksessa (kuva 10).

Porotalouden harjoittamiselle voi aiheutua lisää kuluja myös mm. porojen kasvaneista kuljetuskustannuksista. Kollaja-hanke ei kuitenkaan vaikeuta porojen talviruokintaa.

Kuva 9. Turvetuotanto mainitaan usein poronhoitoa haittaavana tekijänä. Usein se vähentää kesälaitumien määrää. Ravinnon vähenemisen lisäksi tämä saattaa vaikeuttaa poronhoitotyötä. Viljelyksiin kohdistuvat porojen aiheuttamat vahingot ja niiden ehkäisystä johtuvat kustannukset voivat myös lisääntyä. Porot voivat myös hukkuu turvetuotantoalueen ojiin. Toisaalta turvetuotantoalueet tarjoavat poroille suojaa hyönteisiä vastaan.

Kuva 10. Suunnitellun altaan alle jäävää nykyistä turvetuotantoaluetta Sivakkasuon alueella. Kuvassa 9 näkyy aktiivisessa tuotannossa olevaa aluetta. Alemmassa kuvassa 10 taas on aluetta, jolla ei ole viime aikoina enää tuotettu turvetta. Tällaiset alueet heinittyvät vähitellen, ja tarjoavat poroille hyviä laitumia. Tekoallasalueella tämä aikaisempia haittoja osaltaan korvaava vaihe jää luonnollisesti hyödyntämättä.

Kuva 11. Aaro Horsma Pohjolan Voimasta (PVO) (toinen vasemmalta) kertoi maastossa ja bussimatkalla Kollajan allashankkeesta ja sen sovittamisesta yhteen muiden maankäyttömuotojen, kuten poronhoidon kanssa. Paikalliset poromiehet toivat vilkkaassa ja asiallisessa keskustelussa esiin omia näkemyksiään (keskellä Kollajan paliskunnan poroisäntä Lauri Oinas-Panuma).

Kuva 12. Tienvarren tukkipinoja.

Kuva 13. Pitkillä siirtymätaipaleilla alkaa kahvihammasta helposti kolottaa. Hyrynsalmen Starburger poisti ongelman.

Kuva 14. Hallan paliskunnan poroisäntä Ari Junttila kertoi poronhoidosta Hallan paliskunnan alueella, jonne on suunnitteilla Kivivaaran-Peuravaaran tuulivoimapuisto.

Kuva 15. Olli-Matti Tervaniemi Laatumaa Oy:stä (vasemmalla) kertoi Kivivaaran-Peuravaaran tuulivoimapuiston suunnitelmista.

Kuva 16. Illaksi retkeläiset kyyditettiin Suomussalmen Hossaan, missä majoituttiin Jatkonsalmen kämpäkartanossa ja Terävpään kämpässä. Myös iltaruokailu tapahtui Jatkonsalmen tiloissa.

Torstai 3.9.2015.

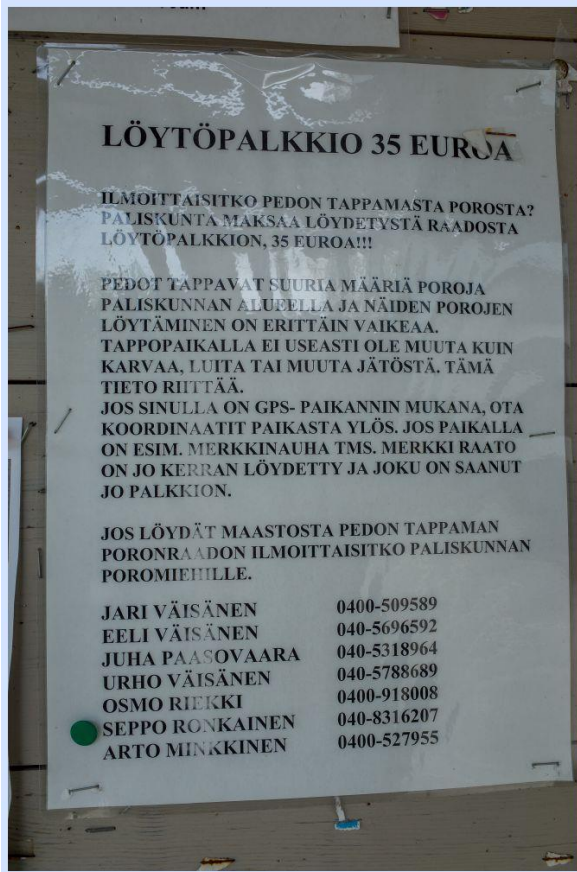
Suomussalmi, Hossan retkeilyalue – Kuusamo – Rovaniemi

Kuva 17. Aamusumua Hossan retkeilyalueella.

Herätyksen jälkeen päästiin ihailemaan Hossan maisemia kauniissa aamusumussa. Aamutoimien jälkeen retkeläiset hakeutuivat bussiin, jolla siirryttiin Hossan luontokeskukseen.

Hankkeen ohjausryhmä kokoontui luontokeskuksen tiloissa. Samaan aikaan SYKEN tutkija Petri Shemeikka esitteli auditoriossa TOKAT-hanketta edeltäneessä Porot-hankkeessa kerättyjä aineistoja ja palveluja niiden käyttämiseksi. TOKAT-hankkeessa tiedonkeruu ja aineistojen hyödyntäminen laajennetaan koko poronhoitoalueelle. Lisäksi tietojen hyödyntämisen menetelmiä kehitetään erilaisissa maankäytön suunnitteluhankkeissa.

Kuva 18. Luontokeskuksen ilmoitustaululta löytyy ohjeita retkeilijöille mm. maastosta löytyneiden poronraatojen ilmoittamiseen paliskunnalle.

Poro-Harava on Porot-hankkeessa kehitetty sähköinen palvelu, jossa voidaan helppokäyttöisen karttakäyttöliittymän kautta kerätä ja ylläpitää paliskuntien tietoja poronhoidon rakenteista, laitumista ja käytänteistä. **Liiteri** taas on sähköinen palvelu, joka sisältää elinympäristöä koskevia tilasto- ja paikkatietoja sekä kartta-aineistoja. Myös Poro-Haravalla paliskunnista kerätyt tiedot ovat jatkossa käytettävissä Liiterin kautta. Liiteri-palvelusta viranomaiset, yritykset ja kansalaiset voivat poronhoidon tietojen lisäksi etsiä tietoa esimerkiksi kaavoituksesta, yhdyskuntarakenteesta, luonnonvaroista sekä rakennuksista ja asumisesta. Tietojen katselun ja selaamisen lisäksi palvelu mahdollistaa myös tietojen analysoimisen ja havainnollistamisen.

Sähköisillä palveluilla pyritään tarjoamaan helppokäyttöiset työkalut paliskunnille niiden käytössä olevien rakenteiden ja käytänteiden, kuten laidunten ja kuljetusreittien karttapohjaiseen tallennukseen ja esittämiseen. Kun paliskunnat pitävät Poro-Haravalla tietonsa ajan tasalla, voidaan koska tahansa tarkastella poronhoidon tarvitsemia alueita ja niillä tapahtuvia toimintoja karttapohjaisesti, yhdistellen muiden maankäyttömuotojen tietoja paliskuntien tietoihin. Näin paliskunnat ovat aina valmiita yhteistyöhön maankäytön suunnittelijoiden kanssa. Yllättäviinkin keskusteluihin ja neuvotteluihin muiden toimijoiden kanssa on helpompi lähteä, kun on valmista karttatietoa sanojen tueksi. Ajan tasalla olevat tiedot helpottavat myös omien poronhoitotöiden suunnittelua ja tiedonvälitystä paliskunnan sisällä.

Poro-Haravan käyttöön suunnitellaan syksyn ja talven aikana koulutuspaketteja eri toimijoille. Koulutus suunnitellaan yhteistyössä Lapin ammattikorkeakoulun, Paliskuntain yhdistyksen, Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja Suomen ympäristökeskuksen välillä. Paketti sisältää sekä opetusta että kirjallista materiaalia avuksi tietojen tallentamiseen ja käyttöön. Paliskuntien edustajia tullaan kouluttamaan tietojen tallentamiseen ja käyttöön, mutta myös järjestelmien ylläpitoon tarvitaan koulutusta.

TOKAT-hankkeessa jatketaan tietojen keruuta, tavoitteena on saada hankkeen aikana - vuoden 2017 loppuun mennessä - kaikki Suomen paliskunnat mukaan tietojen ylläpitoon ja käyttöön.

Kansallispuisto Suomussalmen ja Kuusamon rajalle Hossaan

Suomussalmen kunnanjohtaja Asta Tolonen kertoi TOKAT-hankkeen retkeläisille aloitteesta kansallispuiston perustamiseksi Hossaan (kuva 19). Toiveissa on saada Suomussalmen ja Kuusamon alueelle uusi Hossan kansallispuisto, mielellään Suomi 100-kansallispuistona maamme 100 vuoden itsenäisyyden kunniaksi. Hossan kansallispuisto muodostettaisiin aloitteen mukaan pääosin Hossan Natura-alueesta, käsittäen Hossan retkeilyalueen ja Kuusamon puolella sijaitsevan Julma-Ölkyn ja Moilasenvaaran Natura-alueen sekä Perangan reitin retkeilyalueeseen rajoittuvat valtion rantametsät.

Kansallispuisto tukisi hyvin tietämystä alueen historiasta ja siitä kertomista jälkipolville. Samoin se olisi osana Fennoskandian vihreää vyöhykettä, ja vastinparina Venäjän Kalevalan kansallispuistolle. Koska Hossan retkeilyalueella on jo paljon valmista retkeilyinfraa ja palveluita, tulisi uusi kansallispuisto edulliseksi perustaa. Hossa on jo nyt pidetty retkikohde: se valittiin vuoden retkikohteeksi v. 2011, kun teemana oli vesiretkely, sekä v. 2014 kesän parhaaksi luontokohteeksi.

Poroisäntä Juha Paasovaara Hossa-Irnin paliskunnasta (kuva 20) kertoi alueen poronhoidosta ja kansallispuiston ennakoituista vaikutuksista poroelinkeinoon. Poronhoito olisi kansallispuistossa sallittua poronhoitolain mukaisesti, myös vahinkoa aiheuttaneen petoeläimen poistaminen puiston alueella olisi mahdollista vahinkoperusteisella poikkeusluvalla.

Kuva 19. Suomussalmen kunnanjohtaja Asta Tolonen esitteli hankkeen uuden kansallispuiston perustamisesta Suomussalmen ja Kuusamon rajan tuntumaan, Hossan alueelle. Kansallispuiston alueella olisi mahdollista jatkaa poronhoitoa siihen liittyvine toimintoineen.

Alueella harjoitetaan myös metsätaloutta. Tiimiesimies Heikki Juntunen Metsähallituksesta kertoi kansallispuistosuunnitelmien lisäksi alueen metsänhoidosta. Luontokeskuksesta lähdettyä hän opasti vielä kiertoajelun läheisille metsäkohteille, missä pohdittiin poronhoidon ja metsätalouden yhteensovittamista kestäväällä tavalla. Tälläkään alueella ei ole aina täysin onnistuttu. Laidunalueet ovat hyvin herkkiä tehtäville metsienkäsittelyille. Siksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että metsätyöt suunniteltaisiin aina huolellisesti yhdessä paliskunnan kanssa, ja että sovitusta menettelytavoista pidettäisiin kiinni. Pieneltäkin tuntuvalta virheellä voidaan estää laitumen käyttö pitkäksi aikaa. Tämä johtaa väistämättä paineisiin muilla alueilla, ja lisää eripuraa. TOKAT-hanke lisää ymmärrystä eri toimijoiden välillä ja tarjoaa helppokäyttöisiä työkaluja keskusteluiden tueksi sekä käytännön maankäytön suunnittelutilanteisiin. Maastokohteella käydyissä keskusteluissa Metsähallitus ja paliskunta sopivat, että jatkossa käydään ennakkoon neuvotteluissa läpi erityisesti maanmuokkauskohteet, jotta vahingoilta välttyttäisiin.

Kuva 20. Hossa-Irnin paliskunnan poroisäntä Juha Paasovaara kertoi oman puheenvuoronsa puitteissa poronhoidosta Hossan alueella.

Kuva 21. Tiimiesimies Heikki Juntunen Metsähallituksesta kertoi organisaationsa toiminnasta alueella, sekä esitti näkemyksiä kansallispuistohankkeesta. Lisäksi hän veti maastokierroksen, jolla tutustuttiin alueen luontoon metsätalouden näkökulmasta. Myös poronhoidon tarpeita sivuttiin.

Kuva 22. Kierroksella käytiin mm. maastokohteessa, jossa hakkuun jälkeinen metsämaan käsittely oli poronlaidunten kannalta hieman turhan voimallista. Keskusteluissa tuli esille nopean tiedottamisen tarve eri osapuolten välille, sekä metsäalan ammattilaisten perehdyttämistarve paikallisiin olosuhteisiin ja riittävä ymmärrys alueen muista toimijoista.

Kuva 23. Tässä ollaan myrskyn kaataman metsän äärellä. Alueen tuulenkaadot on jätetty osittain koskemattomiksi luonnonsuojeluyistä.

Kuva 24. Hossan kohteista viimeisenä nähtiin vielä metsän ennallistamisalue Pahamaailmassa.

Kovakuoriaislajiston monimuotoisuus on lisääntynyt Metlan ennallistamistutkimuksessa Hossan Pahamaailmassa. Kovakuoriaislajimäärät kasvoivat selvästi polttamalla ennallistetuilla koealoilla. Yksilömäärät jopa viisinkertaistuivat poiketen selvästi polttamatta jääneistä vertailualueista. Poltetut koealat houkuttelivat alueelle pian polton jälkeen viisi uhanalaista lajia, kun kontrollialoilta ei saatu lainkaan uhanalaista lajistoa.

Metsien ennallistamistoimilla pyritään palauttamaan luonnontilaisille metsille tyypillinen rakenne ja toiminta. Toimenpiteet kohdistuvat suojelualueiden metsiin, joiden luonnontila on heikentynyt metsätalouskäytön seurauksena. Poltoilla halutaan palauttaa erityisesti palaneesta puusta riippuvaiselle lajistolle sopivia elinympäristöjä.

Kotimatalla ehdittiin käydä vielä keskusteluja retken aihepiiristä ja tehtiin jatkosuunnitelmia. Myöhäinen lounas nautittiin Kuusamossa, ja illaksi ehdittiin takaisin Rovaniemelle.

Erityiskiitokset hankkeen toteutuksen asiantuntija- ja järjestelytuesta Kainuun liiton Martti Juntuselle. Kiitokset myös Kollajan, Hallan ja Hossa-Irnin paliskunnille, Suomussalmen kunnalle, Itä-Suomen yliopistolle, Laatumaa Oy:lle, Metsähallitukselle ja Pohjolan Voima Oy:lle rakentavasta keskustelusta ja monipuolisesta eri näkökulmien esiintuomisesta.

Kuva 25. Retken loppuksi kävimme ruokailemassa Kuusamossa ja lähdimme kohti Rovaniemeä. Sinne saavuimme hyvissä ajoin ennen illan pimenemistä.

Taulukko 1. Kenttäretkelle ilmoittautuneet.

Sukunimi	Etunimi	Organisaatio
Hast	Sanna	Paliskuntain yhdistys
Horsma	Aaro	PVO
Jantunen	Jorma	SYKE
Junttila	Ari	Hallan paliskunta
Juntunen	Martti	Kainuun liitto
Kallio	Tuomas	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Karvonen	Lauri	Metsähallitus
Kauppi	Pentti	Sattasniemen plk
Kontio	Panu	SYKE
Kumpula	Jouko	LUKE
Käsmä	Mika	Kollajan plk
Lyytinen	Sirpa	Kainuun ELY
Maijala	Veikko	Lapin AMK
Malinen	Rauno	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Mattila	Merja	Lapin AMK
Nykänen	Jukka	Joensuun yliopisto
Näkkäljärvi	Janne	SAKK
Oinas-Panuma	Lauri	Kollajan paliskunta
Oinonen	Kari	SYKE
Piisilä	Juha	Lapin liitto
Raasakka	Hannu	Lapin ELY-keskus
Ranta	Hannu	Näkkälän plk
Rautio	Jaakko	Lapin liitto
Shemeikka	Petri	SYKE
Siitari	Jukka	LUKE
Siitari	Sari	LUKE
Tervaniemi	Olli-Matti	Laatumaa Oy
Tolonen	Hannu	Metsähallitus
Törmänen	Heikki	LUKE
Törrö	Esa	Kollajan plk
Vartiainen	Kaarina	SYKE